

65. FJÓRÐUNGSÞING FJÓRÐUNGSSAMBAND VESTFIRÐINGA

Þingskjal nr. 10

Haldið 27. maí 2020 í fjarfundi

Ályktun um áhrif Covid-19 á fjárhagsstöðu sveitarfélaga

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga tekur undir áhyggjur stjórnar Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra af áhrifum Covid-19 faraldursins á fjárhagsstöðu sveitarfélaga og þeim áhrifum á framlög úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga sem ástandið mun hafa vegna versnandi stöðu ríkissjóðs.

Ef litið er til nýlegrar greiningar Byggðastofnunar á áhrifum faraldursins á sveitarfélög í landinu er ljóst að þau verða mikil. Lausafjárstaða og sjóðsstreymi sveitarfélaga mun breytast til hins verra. Tekjur munu dragast saman vegna breytts atvinnustigs með hruni ferðaþjónustunnar og afleiddra greina og þannig hafa áhrif á útsvarsstofn sveitarfélaga til lækkunar. Hafnargjöld munu víða dragast saman og gera má ráð fyrir auknum kostnaði við félagsaðstoð. Til viðbótar við framangreint eru mörg sveitarfélög að bregðast við ástandinu með ýmiskonar átaksverkefnum og flýta framkvæmdum með tilheyrandi auknum kostnaði. Allt þetta mun óhjákvæmilega leiða til aukinnar skuldsetningar sveitarfélaganna.

Í áðurnefndri greiningu Byggðastofnunar kemur jafnframt fram að verði 10% samdráttur í skatttekjum ríkissjóðs gætu tekjur Jöfnunarsjóðs dregist saman um 4-5 milljarða sem hefur veruleg áhrif á rekstur sveitarfélaga í landinu. Sú skerðing til viðbótar við tekjuskerðingu vegna þeirra þátta sem nefndir voru hér að framan verður verulegt högg fyrir sveitarfélögin í landinu og til langs tíma leiða til þess að einhver sveitarfélög munu eiga í erfiðleikum með að halda úti lögbundinni þjónustu.

Það er ljóst að áhrif ástandsins á sveitarfélögin munu verða mismikil. Án efa munu fjárhagserfiðleikar einhverra sveitarfélaga kalla á sértækar aðgerðir af hálfu ríkisins. 65. Fjórðungsþing vill hins vegar benda á mikilvægi þess að gripið verði til almennra aðgerða vegna ástandsins sem hefur áhrif á öll sveitarfélög í landinu. Að mati 65. Fjórðungsþings er vænlegasta almenna aðgerðin að tryggja að ekki verði skerðing á framlögum úr Jöfnunarsjóði til sveitarfélaganna með því að veita viðbótarfjármagni til sjóðsins. Þannig verði tryggt að fyrirjáanlegar sveiflur í tekjum sjóðsins vegna efnahagsástandsins muni ekki hafa áhrif á framlög til sveitarfélaganna.

Skorað er á ráðherra samgöngu- og sveitarstjórnarmála og ríkisstjórnina alla að grípa til þessarar almennu aðgerðar til að styðja sveitarfélög í landinu öllu í að rækja sitt mikilvæga hlutverk í að komast yfir þær erfiðu aðstæður sem nú eru uppi. Skv. skýrslu OECD um svæðabundin áhrif Covid-19 faraldursins munu sveitarstjórnir leika lykilhlutverk í því endurreisnarstarfi sem mun þurfa að eiga sér stað á næstu misserum. Það er því gríðarlega mikilvægt að sveitarfélögin hafi til þess fjárhagslega burði og þar eru framlög Jöfnunarsjóðs mikilvægur þáttur. Þau framlög mega ekki skerðast eigi sveitarfélögin að geta rækt hlutverk sitt í endurreisninni og haldið úti nauðsynlegri þjónustu fyrir íbúa.

Jafnframt er gerð athugasemd við skipan fulltrúa í starfshóp til að meta stöðu sveitarfélaga eftir Covid-19 þar sem eingöngu eru skipaðir fulltrúar stærri sveitarfélaga þó öllum megi vera ljóst að hagsmunir stærri og minni sveitarfélaga eru gerólíkir og erfitt að sjá hvernig fulltrúar stærri sveitarfélaga eiga að hafa þá yfirsýn sem þarf til að koma öllum hagsmunum á framfæri. Því er gerð sú krafa að fulltrúar

starfshópsins hafi víðtækt samráð við öll sveitarfélög í landinu og kalli eftir upplýsingum, áherslum og sjónarmiðum.

Fjórðungsþing Vestfirðinga minnir á hlutverk sjóðsins samkvæmt samþykktum og leggur áherslu á að þeim verði ekki breytt vegna tímabundins ástands og sér í lagi vegna hagsmuna stærri sveitarfélaga.